

53

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
Αριθ. Έρωτ. Μουσ. II, 53/1970

Α!
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1-14/2/1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)..... *Μόρφη*.....
(παλαιότερον ὄνομα: *Μοιραβάν*.), Ἐπαρχίας... *Βοΐου*,
Νομοῦ... *Κοζάνης*.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος *Στέργιος*
Στάμος..... ἐπάγγελμα *Δημοδιδάσκαλος*
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις *Μόρφη-Βοΐου-Κοζάνης*.....
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον. *Τρία (3) ἔτη*.
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον *Γεώργιος Ζηκόπουλος τοῦ*
Κωνσταντίνου (Σίερεῦς).....
ἡλικία. *62 ἐτῶν* γραμματικαὶ γνώσεις... *Στ' Δημοτικῶν*
..... τόπος καταγωγῆς *Μόρφη-Βοΐου*
Βασιλῆος Νανόπουλος, ἐτῶν (57), 1. Γυμνασίον.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ..... ΔΟΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων; *Αἱ πικίναι καὶ φοῖμοι ἐντάσις προωρίζοντο*
διὰ σποράν, ἐνὶ αἱ δασώδεις καὶ ἐπιτιλιναῖς διὰ βοσκήν.....
Ἐπὶ τῶν αὐτῶν χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα; *Αἱ βοσκαὶ ἦσαν χωρισταί. Τα ποίμνια ἐβόσκον καὶ εἰς τὰς*
καλλιεργεῖντες ἐντάσις μετὰ τὴν εὐνομιάν τῶν προδόνων.
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτημόνας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. *Τὰ κτήμα-*
τα ἀνηκόν. ἐν τούτοις χωριστῶς.....
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης, ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του; *Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συ-*
κεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του
διανέμεται δὲ αὐτὴ μετὰ τὸν θάνατόν του.

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται...

ἐν χρέως με ἀμφότερας τὰς ἐργασίας.....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; οἱ τεχνῖται ἀσχολοῦνται ἐν γεωργίαν.

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; δὲν ὑπάρχον τοιαῦτα κτήματα.....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ;...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα;).....

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποῖαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίου εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ;

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; οἱ ὑπηρέται ἀρχοῦντο ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῶν ἐπαρχίᾳ Βολῶν.

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπῆγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; οἱ νέοι μετέβαινον δι' ἐργασίαν εἰς Θεσσαλονικὴν, Κων/πολιν καὶ Ἀμερικήν.

β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται. ναί... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), παραματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; ἐπὶ τῶν μετέβαινον ὡς τεχνῖται κυρίως ὡς οἰκιστοὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν μέχρι τοῦ 1930.

δ'. 1) Πώς έλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (μέ καυσίν: α) τῆς καλαμῖας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;
Τὰ χωράφια ἐλιπαίνοντο μ. ἐ. ζωϊκὴν κόπρον (προβάτων, αἰγῶν, βοῶν, ἔλιπαν α. λ. π.).....

2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; Χρησ. χημικῶν λιπασμάτων ἔγινε τὸ 1925.....

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; Τὸ ἐξήρξαν ἄροτρον χρησιμοποιοῦται ἀπὸ τὸ ἔτος 1918 περίπου.....

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατασκεύαζε τὸ ἄροτρον αὐτὸ ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; Ἐχρησιμοποιεῖται καὶ οἱ δύο τύποι τὸν σιδηροῦ ἄροτρον καὶ τὸ μονόφτερο καὶ τὸ δίφτερο.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρον μετὰ τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. Νοῦρ 4. ε. γ. ἰ 7. 10. Μπουκλῖδα
 2. 5. 8.
 3. Καὶ τζουρο 6. 9. Ἐνδρῆς

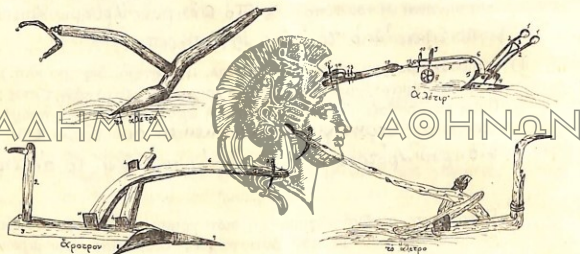

2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) μετὰ τὸ 1950.....
 3) Μηχανὴ θερισμοῦ δὲν ἐχρησιμοποιεῖται.....

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν). *δὴν ἔχουσιν ποικίλ.*
 5) Μηχανή ἀλωνισμού *δὴν ἔχουσιν ποικίλ.*

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *ὑπάρχον. αἰδιοι. ἀροτροποιοί. ἀλλὰ καὶ οἱ περιβάστεραι. βωρχοί. ἐργάται. καὶ κατασκευάζον ἄροτρα.*

- 2). Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπάρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ἰχνογράφησατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <i>Μονρά</i>	6. <i>ἐύρτης</i>	11.
2.	7. <i>μπικλίδα</i>	12.
3. <i>βερῶν</i>	8.	13.
4.	9. <i>ὑνί</i>	14.
5.	10.	15.

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν; δηλ. τῶν
χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν
εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Ἐχρησιμοποιοῦντο. τὰ ἴδια ὕνι. διὰ τὴν ἀροτρία-
σιν. ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν καὶ ἦτο
ἴδια. μ.ε. τὰ κατωτέρω. ἑκκατὶ εἰκοσίων.

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; τὰ ξυλινὰ ἀρότρα
εἰς τὸν τόπον μας εἶχον διαφόρην,

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ αἰδήρου;

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάϊ κλπ.)

Ἐχρησιμοποιοῦντο. τὰ σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδα, ξυλο-
φάϊ.

- 8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ.
ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. *Ἐχρησιμοποιεῖτο βόες, ἵπποι καὶ
ἡμίονοι.*
- β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο
ζῶα ἢ ἓν ; *Ὁ βόες ἐχρησιμοποιεῖτο κατὰ γένος. Ὁ ἵππος καὶ
ἡμίονοι καὶ ὄνος.*
- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα με δύο ζῶα ἢ το (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
*Διὰ τὸ ζευγάρισμα με δύο ζῶα (βόες) ἢ το ἀναγκαῖος ὁ
ζυγός.*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ
ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα
μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λοῦριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύ-
λια κλπ.) *Ἐξαλείψαν ὁ γυγός 43. τὴν ἐν τημερίῳ
ἐργασίῳ (βελίς 3) παρ. 9.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

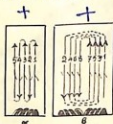
- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν
τόπον σας. *Ἐρμῶν, Ἐξαλείψαν τὰ ζεύλα (ζεύλες)
εἰς τὴν ἐν τημερίῳ ἐργασίῳ (βελίς 3) παρ. 10.*
- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου,
ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι),
προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε
αὐτόν). *Ὁ κρίκος ἢ τοῦ σιδήρου καὶ ὁ σχοινί
ἐστὶ α. κ. λοῦρα. Ἐξαλείψαν 43. τὴν ἐν τημερίῳ
ἐργασίῳ (βελίς 3) παρ. 11.*
- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; *Ἀπὸ τοῦ 1950.*
Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τοῦ (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; *Γίνεται
μέ. Παιμαρξία.*

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὀργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Τὸ ὄργωμα ἐγένετο καὶ μετὰ τὴν δὴν τράπεζαν κατ'εὐθείαν γραμμὴν ἐς τὰ ἐπιπλέον ὅμοια ἐδάφη καὶ.....

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Περιφερειακῶς ἐς τὰ ἐπιπλέον ὅμοια ἐδάφη.....

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος, σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ ἀποριὰς, ντάμιες, σιασιές, μεσδράδες κ.λ.π.) ; ἢ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο ἐς λωρίδας, πὺν ἐλέγοντο «ἐσποριές».....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά) ; μετὰ αὐλακιάν ; ἢ ἐσποριά.

ἢ ἐχωρίζετο μετὰ αὐλακιάν.....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μετὰ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῇται ἄροτρον ; ἢ σπορὰ γίνεται πάντοτε μετὰ ἀρότρον, ἐκτεταμένον ὑπὸ τῶν ζώων.....

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνυξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὑνί : καθέτως, πλάγιως, βαθιὰ κλπ. Ἐγένετο το βάρυ ὄργωμα καὶ τὸ ῥηχὸν (ἐπιφανειακόν).....

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων, τούτων ἢ ἄλλων. *Τὰ βραχὺ ὀργώματα εἰναι κατὰ τὴν προῤῥωμιότητα τοῦ ἀγροῦ. κατὰ δὲ τὴν σπορὰν εἰναι ὀργώματα βραχὺ.*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα εἰναι (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά; π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. *Διὰ τὴν σπορὰν τοῦ σίτου εἰναι τρία ὀργώματα. 1) τὸ ὀργῶμα τὸν μῆνα Ἀπριλίῳ. 2) διβόλισμα τὸν Ἰούλιον. 3) τριβόλισμα τὸν Αὐγούστιον καὶ 4) τὸ ὀργῶμα τῆς σπορᾶς μετὰ τὰ πρωτοβόλεια. Διὰ τὰ ἄλλα δημητριακὰ εἰναι τρία ὀργώματα. τὸ πρῶτον ἀρχὰς Ἀπριλίου, τὸ διβόλισμα ἀρχὰς Μαΐου καὶ τὸ τρίτον κατὰ τὴν σπορὰν.*

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Εἰναι ὅσον ὀργῶμα πρὸ τοῦ φυτεύματος τὸν Μάρτιον καὶ τὸν Ἰούλιον κατὰ τὴν φύτευσιν τῶν κηπευτικῶν.

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νά ἀφεθῇ ἀσπαρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νά σπαρθῇ κατόπιν σιτάρη ἢ ἄλλο δημητριακόν. *Ἐν ἔτει ὅταν τὸ ἔδαφος εἴναι χονδρὸν καὶ δὴν ἢ τρία ὅταν τὸ ἔδαφος εἴναι ἀγρόν.*

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; *Ἡ ἀπαντήσις διδεται ἐν τῶν βιβλίων (5) τῆς βουτῆς ἔργων.*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ *δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἔδαφους; *Ἐχρησιμοποιεῖται τὸ δισάκι ἢ ὁ ἱρυνθῆς μετὰ τὸν σπόρον, ἀπὸ ὅπου ἔκαστος βάνει καὶ διανομὴν ἐπὶ τοῦ ἔδαφους.*

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρη, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίαν (ὀργῶμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; Τὸ ἀρετὴν καθιστῶν
μ.ε. οὐδ' ἔστιν ἡ ἀρετή. ἢ ἡ ἀρετὴ ἐκ τῆς ἀρετῆς
ἐστὶν τὸ ἄν. ἀρετὴ. τῆς βουκέντρου, τοῦ ἀνθρώπου...

2) Γίνεται μετά το ὄργωμα ἰσπεδῶσις τοῦ χωραφίου (σβάρνι-
σμα, διβόλισμα); Εἰς μερικὰς περιπτώσεις ἔχινετο ἐβα-
ρνισμα. Εὐχρινισμα ἔχινετο ὅταν τὸ χωράφι εἴχε
ἐβώλονται τότε διὰ τὴν εὐκρινισμὸν τὴν ὑψηλότεν.

που δὲν ἔχουν ὀργιστῆ γίνεσαι με τοσαύτη.

διασμάτα τιῶν ἐκ τούτων. ἡ βύβλη ἐν βασιλῇ
ποὺ δὲν ἔχον ὄργανά γινέται μετ' αὐτῇ.
ΔΗΜΙΑ ΔΟΗ

βούκιντρα

Φζαλη

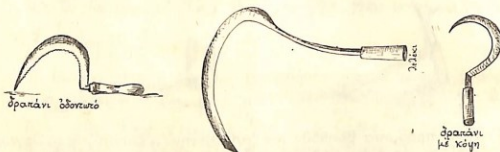
τρουμχάνα

βυλοκόκος ἢ ράκος

σάβρα εὐδερίνα

— 10 —

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) τὰ δημητριακά.
Παλαιότερα ἐθερίζοντο μετὰ πέλεκυ, ἑκαμην.
δὲ καὶ χεῖρον Παζαμοφριάς.....

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ
ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ
σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. Ἐχρησιμο-
ποιεῖται τὸ δρεπάνι καὶ ὁποῖον ᾄτω ὁμοίον μετὰ τὸ
ἀνωτέρω.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ..... ΔΘΗΝΩΝ

- 2) Με δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσης) ἐθερίζοντο
(ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν
ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). Μέχρι τοῦ 1954
ἐθερίζοντο μετὰ δρεπάνι. Ἀπὸ τοῦτος τοῦτος θερίζονται
μετὰ κόσσης, ὡς ἡ αἰκονισμένη

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργα-
λείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν). Ἡ κόψη
τοῦ δρεπανιοῦ ἦτο ὀδοντωτή.....

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτο-
γραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; Ἡ χειρο-
λαβὴ τοῦ δρεπανιοῦ ἦτο? ἐκ ξύλου, ὁ δὲ σιδηροῦς
σκελετὸς? ἐκ ξύλου. δρεπάνι.....

- 5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα· (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ά.) τὰ δρεπάνια κατασκευάζον οἱ ἐιδηρῶνφοι (ἐιδερῶδες).....
- 6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκρίζωσέως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων, (τῆς ρόβης κλπ.) τὰ δημητριακά ἐθερίζοντο μὲ ἀελέ-
μα ἐνῶ τὰ ὄσπρια ἐθερίζοντο δι' ἐμπριχθίσεως. Αὐτὸ
εἶναι αὐτὸ μὴ.

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. τὰ δημητριακά ἐθερίζοντο ἐν ὕψος 10-20 ἐν ἀναλόγῃ τῶν ὕψους αὐτῶν ὅπως πρὸ ἀνεπὶλινθίσαν-
ῆσαν ὡς ἐν ὑψηλότερῳ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο.
- 2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χάραφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). τὸ ἀπομείνον
μὲν τοῦ βλαστῆναι μετὰ τῆς ρίζης ποῦ μένει ἐν τῷ χωρίῳ μετὰ
τὸν θερισμὸν λέγεται (καλαμιά).
- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦς τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰι ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰι ἀποθέτουν
ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰς χεριέας χωρὶς ν' ἀποδοιοῦνται
ἀπὸ ἄλλων πρόσωπων......
- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; "Οπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) οἱ χεριές τοποθε-
τοῦνται πολλές μαζὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους (4-5) καὶ αἱ
κεφαλαὶ τῶν ἐλάκων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν
κατεύθυνσιν......

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχού κα-
 λούνται ἀγκαλιές. *Οἱ τοποθετούμενα μαζί χεῖρες λέγονται*
πάλιν μεγάλες χεῖρες.....

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματῆραι δι' αὐτὸν τὸν
 σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ; *Θερίζουν ἄνδρες καὶ*
γυναῖκες. Ἡ καλλιέργεια τῶν δημητριακῶν ἦτο. μι-
κρά. καὶ ὁ θερισμός. ἐγένετο ὑπὲρ τῶν μεγάλων τῶν..
οἰκογενειῶν. Ἐχρησιμοποίησαν το. θεριστὰς ὡς ἐρχόμην
ἀπὸ τοῦ χωρίου ἢ ἀπὸ τοῦ χωρίου.
- 2) Πώς ἡμείνοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
 ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
 εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
 φαγητοῦ ; (Παραθεσάτε με τὰς πληροφορίες καὶ τὴν σχετικὴν
 εἰς τὸν τόπον σας οἰκονομολογίαν). *Οἱ θερισταὶ ἡμεῖνοντο*
μέ. ἡμερομίσθιον εἰς χρῆμα μετὰ παροχῆς φα-
γητοῦ. πρωῒν. οὐ. (κολατσιῶ), μεσημεριαῖ (χρόμα),
απογευματινῶν (δεινῶ) καὶ βραδυνῶν (δειπνῶ).

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
 λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
 τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
 λοντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ, αἰσθάνωνται
 κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; *Εἰς τὸν ἀριστερὰν*
χεῖρα. ἔφερον παλαιομαρὰ. διὰ τὴν προφύλαξιν
τῆς. κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν καὶ κατ' ἄλλην τὴν διάρ-
κειαν τοῦ θερισμοῦ. ἔφερον δερματίνην ἢ ἐξ ἐξιδρωματος
ζώνην. ὅσοι. ἢ ἐξιδρωσαν το. πόνον. ἐξ. τῶν μέσων.....

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχὴ ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; Ὁ θερισμός ἀρχίζει πάντοτε Δευτέραν τὴν πρῶτην ἔργασίαν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος.....

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. Ἐτραγουδοῦσαν... ταῦτα καταγράφονται ἐν τῇ ἐνημερίῳν ἔργασίᾳ βελίδα (7-8).....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον. Κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, ἀφένον ἐν μέρος τοῦ ἀγροῦ ἀθήριστον. Ἡ ἡλιασὶ ἦτο ἰσχυρὴ ὥστε ἐκρημάζον νὰ φερίσιν οἱ δερικαὶ μίαν χειρὶν, ὡς αἰσός. Εἰς τὸ κέντρο τοῦ ἀθήριστου ἡμετέροιο ἔδονον μερικὰ βελὰ καὶ ὡσεὶ τῶν δαχτύλων μὲ κομμίνην κλωσὴν μὲ πυρρομένην ἐν αὐτῇ ἓνα δαυδύλιον κατόπιν οἱ δερικαὶ ἐστρίψον χωρὶς νὰ πυρρῶσιν τοὺς δεμένους δαχτύλους. Ὡς αἰσὶν ἐν τῇ ἐνημερίᾳ ἔργασίᾳ (βελίς 8) παρ. 6.

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύνων.

- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύνων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἑσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; Τὸ δεμάτιασμα τῶν θερισμένων σταχύνων ἐγίνετο καθεστὴν ἡμέραν κατὰ τὰς ἀπογευματινὰς κυρίως ὥρας. Τὸ ἑσπέρας δὲν ἔμενον ἀδεταὶ στάχυνες διὰ νὰ μὴ ἐμπορτίζωνται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.

- 2) Πώς ἐγένετο τὸ δερμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δερματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν. Τὸς ὁστάτους

ἔδεικν. οἱ ἄνδρες καὶ ἂν ἐλλείψαι ἀνδρῶν τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐμνην. αἱ γυναῖκες. Τίς χεριές. ἔτα. προδωθεῖ. ἐξ. καὶ. βελονία. ὁ ἴδιος. ὁ δέξας. Τὰ ἐλαινα. καὶ κοινὰ. ἀπὸ τοῦ. βλαστῶν. τῆς. βελονίας καὶ ἐλάχοντο. « δερματιῶν ». Αἱ δὲ. δέξας. περιστρέφοντο. καὶ ἀνὰ. τοῦ. « δερματιῶν » μὲ. ἐδιδόν. ζύλον, τὸ ὁποῖον ἐλάχον. « κληττικὸς ».....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δερμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνουντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δερμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; Τὰ δὲ

μάτια μὲν. τοῦ. δέσιμον. συνεκεντρώνοντο. ἐξ. ὠρισμένου. μέρους. τοῦ. θερισμένου. ἀγροῦ, ἐξ. ὁποῖου. συλλέγοντο, μὲ τοὺς ὁστάτους. πρὸς. τὸ. ἐσωτερικόν. ὁ. ὠρὸς. αὐτὸς. ἐλάχοντο. δηλωτικὰ. καὶ. περιλαμβανέ. ὅλα. τὰ. δερμάτια. τοῦ. ἀγροῦ.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς. Ἡ καλλιέργεια τῆς πατάας ἤρχισεν πρὸ τοῦ 1900. Τὸ φύτευμα τῆς πατάας γίνεται κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιον ἢ Ἀπρίλιον.

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν. Ἡ ἐξαγωγή τῶν γεωμήλων ἀπὸ τοῦ χωράφου γίνεται μὲ «διμέλι». Ταῦτα εἶναι ἐργαλεῖα. Εὐ. βιδήσαν, τὸ ὅποιον τοποθετεῖται εἰς τὸ ἄκρον ξύλου, τὸ «στν λιάρι».

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σаноῦ.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον). Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπῇ, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. Ἡ διατροφή τῶν ζώων ἐγίνετο κυρίως μὲ τὸ ἄκρον τῶν δημητριακῶν καὶ μὲ ξηρὰ χερσὶν χόρτα. Τὰ ξηρὰ χόρτα ἐδέρχοντο παλαιότερον μὲ δρέπανον ἢ ξήρανται. ἐγίνετο ἐπὶ τοῦτον ἀφ' οὗ ἐγύριζαν, ὥστε νὰ ξηρανθῇ καὶ ἀπὸ τοῦ δού οὕτως.
- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον, (δρέπανον, κόσσαν κ.ά.). Τὰ χόρτα ἐδέρχοντο περὶ τὰ τέλη Μαΐου ἢ τὸ πρῶτον ἡμέτερον οἰουρίου μὲ δρέπανον. (Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας). Μὲ τὸ δρέπανον οὐδὲν ὀφθαλμῶς ὡς καὶ ἐνθαλάσσῃ. ὡς δρέπανον καὶ ἐδέρχοντο ὁ δερνάλος τὸ χόρτον ἐνῶ μὲ τὸ δρέπανον ἐμάχοντο χερσὶν τὰ χόρτα.
- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Τὸ χόρτον ἔχειραίνετο ἐπὶ τοῦ ἑδάφους.
 ἀπὸ ἐνδρίδα μετὰ διμυράνι νὰ ἐνδριθῇ καὶ ἀπὸ τὰς
 ὄψεων καλοπιν. ἐδάφους. ἐκμάται μετὰ κερύβωλα (βλα-
 βτούς σιμάλεως) καὶ μελεφάρωθαι εἰς τὴν γῆν ἀπὸ τὸν
 ἄχυνον.

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο
 πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην
 θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. Συνκεντρών-
 οντο. Περσικῶς. εἰς τοῦ ἀχρὸς καὶ κατόπιν μελεφάρ-
 οντο. εἰς τὸ ἀλώνι, ὅπου ἐκδημιωνιάζοντο. ἔκ. ν. ἐκ.

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν
 δεμάτια. Εἰς τινος τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά,
 θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις; εἰς σωρόν;
 ὅπως καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησας.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνι-
 σμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-
 σμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον
 χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι; Ὑπῆρχεν ἀνεκαθεν ἀλώ-
 νι διὰ τὸν ἀλωνισμόν. τῶν δημητριακῶν. ἄν.
 ἐγένετο. ὁ ἀλωνισμός. εἰς ἄλλον. χώρον, εὐτοῦ
 τῶν ἀλωνιστῶν.

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ
 συνοικισμού, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας, ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς
 ποίαν θέσιν; τὰ ἀλώνια κατεσκευάζοντο. ἔξω. τοῦ ἀχ-
 ρῶν, ὅπου εἰς. εὐρίσκονται. ἔξω. τοῦ ἐντός. τοῦ χωρίου,
 ἐν τῇ αὐλῇ. εἰς. ὑψηλὰ. θεμελίω, νὰ. πύκνη. ἀέρας. διὰ
 τὸ λίκνισμα.

- 5) Τὸ ἀλῶνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ; ἔαν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Ἐξ μίαν οἰκογένειαν. Πολλὰς φορές καὶ ἐξ περιεσσοτέρων τῶν μᾶς. Τότε ἡ χρῆσις τοῦ ἀλωνιοῦ γίνεται ἐναλλάξ μὲ τὴν ἡμέραν.

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλῶνισμα καὶ πότε λήγει ; Τὸ ἀλῶνισμα ἄρχεται ἀπὸ 85^{ου} ἡμερῶν καὶ λήγει τὴν 80^{ην} ἡμέραν τοῦ περιπλου.

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματάλωνα (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνα (μὲ δάπεδον ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχεδιάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)· Χωματάλωνα καὶ πετράλωνα. Ταῦτα ἔσαν ἐπιπέδα μὲ ὀχήματα κυ-

κλινοῦ καὶ ἐξ τοῦ μέσου ὑπάρχεν πλάκας, ὁματέντες οὗτοι.

- 8) Πῶς ἐπικουάζεται τὸ ἀλῶνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξεως τοῦ ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνα)· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρων) Πρὸ τῆς ἐναρξεως τοῦ ἀλωνισμοῦ ἐπι-

σκευάζεται τὸ ἀλῶνι. Κατ' ἀρχὴν ἐγίνετο ὁ καθαρισμός τῶν χώρων καὶ κατόπιν ἡ ἐπάλειψις τοῦ ἀλωνιοῦ μὲ μίγμα κόπρου βοῶν, χώματος καὶ ἀχύρων.

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξις τοῦ ἀλωνισμοῦ γίνεται ὀρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; Ἡ προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ ἐγίνετο μία ἢ δύο ἡμέρας πρὸ τοῦ ἀλωνισμοῦ.

Ἡ ἐναρξις τοῦ ἀλωνισμοῦ γίνεται τὴν πρωΐαν ὁποιαδήποτε ἡμέρας τῆς εβδομάδος, πλὴν τῆς Κυριακῆς.

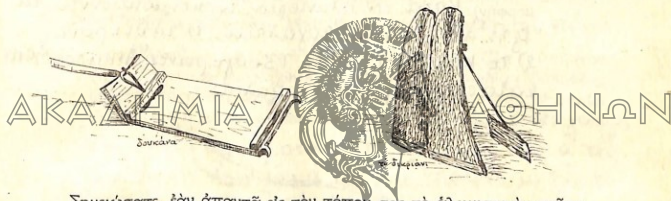
- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλῶνι τῶν δερματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλῶ-

11) Πώς γίνεται το άλώνισμα των σταχύνων διά τῆς χρησιμοπο-
ήσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

- β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἄλωνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἄλωνό-
 στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλείας,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμὸν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἄλῶνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἄλωνιοῦ. Τὰ ἄλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινοῦ, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλείας περὶ τὸν
 λαιμὸν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἄλωνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα) Ὁ ἄλωνισμὸς
 γίνεται παντοῦ διὰ βοῶν. Ἐκείναι ἐκ τῶν πυλῶν. Ἀπὸ
 τὰ κέρατα καὶ τῶν δύο βοῶν ἐκείναι σχοινίον παλὰ
 μένος τῶν σπείων. καὶ στήλαι. ζευγνύει τὸ σχοινίον
 διὰ τῶν σπείων τὰ ζῶα ἴσον. δεινὰ ἀπὸ τῶν σπείων.

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἄλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἄλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχιδίων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἄλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἄλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνια, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἄλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἄλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἦλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; Ἄν ἐχρησιμοποιήθη ποτέ διὰ τοῦ ἄλωνισμον τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο μέσον ἢ ἄλλο παρόμοιον. Ὅλα τὰ δημητριακὰ ἦλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζευγνυομένων ζώων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων.....

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; Ὁ ἀλωνισμὸς ἀρχίζει τὰς πρωινὰς ὥρας καὶ συνεχίζεται μέχρι ὅτου ἐπιμαχίζοντο οἱ εὐλαχνοὶ καὶ ἀπεχωρίζεται ὁ καρπὸς ἐκ τῶν τῶν. Τὴν ἐπομένην κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐγίνετο ὁ ἀλωνισμὸς ἄλλων δευτερίων.

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποσον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): Κατὰ τὸν ἀλωνισμὸν χρησιμοποιοῦντο τὰ ἐξ ἑξ. ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα. 1) τὸ δικράνι, 2) τὸ καρπιδιόλι, 3) ἡ δουκράνα. Ἀπαντα ἦσαν καλασκευασμένα ἐκ ξύλου.

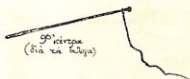
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποσον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκὸς τοὺς στάχυν; Μὲ τὸ δικράνι, ἐρρίπτοντο ἀπὸ τοῦ ἀλωνιστοῦ οἱ εὐλαχνοὶ εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἀλωνοῦ διὰ τὴν κοπὴν ἀπὸ τοῦ περικυρφομένου ζῶα.
- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβερρα διὰ τὴν ὀδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῶων; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς; (Ἐχε- διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). Δὴν ἐκρη- θιμοποιεῖτο εὐδυνῶν ἀλωνόβερρον ἀλλὰ καὶ ἐκ βερραρυρίων ἀπὸ κρανιά.

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν ἡ ἐργασία τῶν ἀλωνισμάτων.
 ἐνὸς στρώματος σταχύων ἡ ἐργασία τῶν ἀλωνισμάτων ἡ δούλα
 μία στρώσις τῶν ἡμερῶν.....

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνησθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθῶν τὰ ἀχυρά ἀπὸ τὸν καρπὸν; (ἐν Κρήτῃ: μάλαμα)
 ἄνω ὑπάρχον χωριστὰ λέξις διὰ τοὺς ἀλωνισθέντας στάχους.

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζον: ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπάρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ: βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες, καλούμενοι ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχαν βοδινὰ ἢ αἰγὰ καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν. κατὰ γεωργὸν ἀλώνει. τὰ δημητριακὰ μὲν τοῦ μέ. τὰ ἰδιὰ τοῦ ζῶα. Ἄν δὲν εἶχεν ἰδιὰ τοῦ ζῶα, ἐπαιρνε τὰ ζῶα κα-
 ποῖον ἄλλου, εἴτε ἐπὶ πληρωμῇ, εἴτε προαφερόντας
 ὁ ἴδιος εἰς τὸν κάλαχον τῶν ζῶων ἄλλου ἐρχομένην.

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρ-
 χον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ
 τοὺς στάχους π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν
 κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Ὁ εἶδος ἡλωνίχου παντοῦ με τὰ ζῶα. Ἀπὸ τὰ
 δημητριακὰ ἢ εἰδικὰ ἡλωνίχου με κοπάνισμα

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο·
 πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του; τὰ ἐργα-

λεῖον τούτο ἡλωνίχου κόπανος κατεσκευάζετο ἐκ πλατάνου
 κερασίας μ.λ.π. εἶχε μῆκος 1,20 μ. καὶ ἐμπρόσθιον μέρος εἶχε

μῆκος 0,15 μ καὶ πᾶχος 0,08 μ. περίπου

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάγου; (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.) **Τὸ κοπάνισμα τῶν εὐχύνων ἐγένετο ἐν τῷ ἀλώνι. Ἡ χρῆσις τοῦ κοπάγου ἐγένετο διὰ τῶν αἰώνων. Διὰ τὴν θάμνη καὶ ρεβιθία ἐγένετο χρῆσις τοῦ κοπάγου διὰ μικρὰς ποσότητας, ἄλλως ἢ χωρὶς τοῦ μέλατος.**

κόπανος ἐτραγγυλός

ξύλο καμυντικό διὰ τὸ κοπάνισμα μικρῶν ἐνερῶν δημητριακῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ, μεγάλων παραγωγῶν; **Ἡ ἐργασία αὐτὴ ἐγένετο ὑπὸ τῶν μέλων τοῦ οἰκογενεῖας (ἀνδρὸς ἢ γυναίκας). Ἀλλὰ πρόσωπα σὲν ἀνελάμβανον τὴν ἐργασίαν ταύτην. Αἱ μεγάλας ποσότητες δημητριακῶν ἤλυνον μετὰ τὸ μέλατος,.....**

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) *Τὸ κοπάνισμα*

ἔγινετο καὶ ἐνθάδε ἐπὶ τοῦ ἐδαφους ἡλιθίων μία ἐργῶνς ἐτάχυν, οἱ ὅποιοι ἐμπονίζοντο μόνον διὰ τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ σταχύος, ὅχι καὶ διὰ τὴν ἀχυροποίησιν τῶν ἐτάχυν.....

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναί, ποῖα ;

Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; *Κατὰ τὸ ἀλώνισμα.*

ἔλεγοντο τὰ ἴδια τραγούδια, τὰ ὅποια, ἔλεγοντο καὶ κατὰ τὸν ὄρεσμον. Κατὰ τὸ κοπάνισμα δὲν ἔλεγοντο δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας.

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγινε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.

Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμὸς κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) *Ἐν ἔγνε. χρῆσις ἀλ-*

νιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον μας. **ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ**

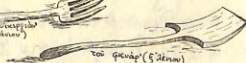
β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῦνται

τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικριγιάνι)

καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. *Ἐν ὑπάρχει τὸ αὐτὸ λέξις διὰ τοὺς ἀλωνισμένους ἐτάχυν. Ἐλέγντο ἐαφόνι. Τὸ ἀφόνι. ἔσω-*

ρεῖντο. μετὰ τὴν ἀπαιρμάναν, μετὰ τὸ ἀφόνι καὶ μετὰ τὸ ἀπαιρμάναν. Ἀπαιρμάναν. ἔφατ' αὐτὰ ἦσαν κατασκευασμένα ἐν γυλῶν.....

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ; Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο. *Ὁ ἀνεμισματὸς*
αὐρὸς ἔχεν. ἐκτῆμα. ἐπὶ μετῆκε. Πρὸ τοῦ λιχνίσματος
ἔρριπνυτο. ἐξ. τὸν σωρὸν. μετὰ τὴν ἀναμείμνην. μαχαί-
ρι. ἢ πέλαιον. γυν., διὰ νάντερον. ἢ παραχωρῶ. ἐξ. τὴν
βαστανίαν. (μάτακμα), ὅπως. τὸ μετὰ τὸν.

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφῆσατε τοῦτο. *Τὸ ἀνεμισματὸν ἐφίνα*
μέ. τὸ. ρυτῶρι. τοῦτο. ἦτο. ἐπ. γύλου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾷ (ἀνεμίζει)· ἀνδρὸς, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;
Ἀνεμίζον. καὶ. οἱ. ἀνδρες. καὶ. οἱ. γυναῖκες, μέ.
ἀν. τῆς. οὐτοχενίας. δὲν. ὑπάρχον. εἰδικοί. λιχνιστοί.
- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δευτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;
Τὰ. χονδρὰ. τεμάχια. τῶν. σταχύων. ἐλάνοντο. μετὰ. τὸν. λ
ἔχωρῖστον. κατὰ. τὸ. λιχνίσμα. ὑπὸ. γυναικός, διὰ
βαρύνει. δὲν. ἐπὶ. νάντερον. δὲν. ζερε. ἀλάνισμα.
διὰ. τὴν. ἀποφλοιῶσιν. τὸν. σῖτον.
- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα και καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο .. ἀν. γίνεται πάλιν ἀνέμισμα ἢ ἀπο-
γλήνισμα τῶν βλάχων τούτων γίνεται μετὰ τὸν κόπανον.

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνέμισματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ά.) ; Ἡ δια-
 λογή τοῦ καρποῦ ὑπὸ τὰ ἑκατομείναντα κοδερὶ
τεμάχια βλάχων γίνεται κατὰ τὸ λιχνίσμα διὰ
σαρώθρου καὶ ἢ συνεχίει μετὰ κόσκινον (φιρέμονι)

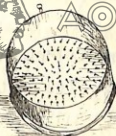
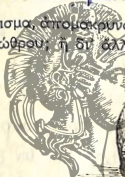
Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

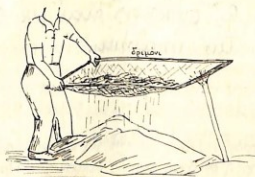
ΑΘΗΝΩΝ

ΚΟΣΚΙΝΟ ΠΑΛΙΟ ΔΕΡΜΑΤΙΝΟ

ΚΟΥΡΟΣ ἢ ΑΡΙΘΛΟΣ

νων μετὰ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μετὰ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρη, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) Κατὰ τὸ Λιχνίσμα τοῦ

καρποῦ γινέται ὁ ἀποχωρισμὸς τῶν κόνδρων ἀπὸ τῶν
διὰ θινῶν ὑπὸ χυλίου. Ἡ ἐργασία αὕτως ἐξέρχεται
ἐκ τῆς ἐκτεταταμένης. Ἐν συνεχείᾳ ἐπεκτεταται
τὸν αἶτον εἰς τὸ κόκκινον (διρμόνι), διὰ τὸ καθαρι-
σθῆ καλῶτερον. Ἡ ἐργασία αὕτως ἐξέρχεται (διρμόνισμα)

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

Ὁ καρπὸς ὅταν ἐτοιμασθῇ
βληματίζεται εἰς σωρὸν με τὸ φτυάρι. Ἐπὶ τοῦ σωρὸς
χαράσσεται σταυρός διὰ τῆς χερός. Ἐμπηγνύεται
εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωρὸς καὶ ὑποδοχίζεται ἡ
πρὸς τοῦ αἵτου εἰς τὸν σωρὸν δὲν ἀποδοχθεῖ
προσυνήκεις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ

- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. Ἄλλα τοῖμα δὲν ὑπάρχει. Ἐπομένως

τὸ ὁ αἶτος εἰς σάκκους καὶ μὲ τὰ χερὰ μετα-
φέρνται εἰς τὴν ἀποθήκην.

γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἁλώνι π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἁλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητατά του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας). Εἰς τὸ ἄλωνα

ἔσθλην ἐλὼ μόνον τὸ δέμαλον εἰς τὸν δέμαλιν. ἤρχετο
εἰς τὸ ἄλωνα ὁ ἔσθλος ἢ μετρητοὶς ἐγένετο μὲ τὸ ταράρι
χωρητικὸν τοῦ ἑσθλου (11) ὀκάδων ἢ καλασιανῶν
ἢ ἐν ζύλῳ, ὅμοιον μὲ τὸ κατωτέρω ἀπεικονισμένον (α)

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἄλωνα ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωϊατικὸ κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) Ἄλλα βάρη ἐν πλεονέκῳ εἰς τὸ
ἄλωνα εἰς τὸ ἄλωνα. Οὐτε ἄλλα μέτρα ὑπάρχον διὰ
τὴν μέτρησιν τῶν δημητριακῶν ἐκτός ἀπὸ τούτων
ἡ ἀρίστη.

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς, εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνθηκὰς) ἢ Παραγωγή ἀποθηκεύετο εἰς εἰδικὰς
ἀποθήκας «τὰ ἀποθήκια». Ταῦτα ἦσαν κατασκευασμένα
ἐν ἐσθλῶν.

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἄλωνα. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον; Τὰ ἄχυρα ῥηκνόμενα...
 μέγα εἰς τὸν ἀχρῶνα. Εἰς τὴν ὑπαιθρον δὲν ἀνι-
 στήναι ποτὲ τὸ ἀχυρον.....

5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοῦς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα;....

Ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου ἐγένετο μετὰ τὸν
 ἀλώνισμον. Ὁ εἶδος ὁ προοριζόμενος διὰ ἐπι-
 ρον ἐμαδαρίζετο εἰς τὸν αἰτοδιαλογισμὸν.....

6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ; ..

Δὲν ὑπῆρχε τοιαῦτα ἐνὶ οἴκῳ.....

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον; Δὲν καλῶμεν
 ἅπαντα τοιαῦτα πλεκτὰ.....

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Τὸ ἔθιμον τοῦτο λαμβάνει χώραν τὰ ἑσπέρas τῶν
 ἀποκριωμόνων.....

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος; λαμβάνει
 χώραν τὰ ἑσπέρas καὶ τῶν δύο Κυριακῶν, τῶν ὑπόκρεω
 καὶ τῆς τυρινῆς μετὰ τὴν 21ην ὥραν, εἰς τὴν πλατείαν
 τοῦ κυρίου Παλαιότερον πηγάπιατο πέντε πυραὶ εἰς ἱερί-
 θρους εὐνομιεμόνους. — 30 —

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

«Η φωτιά λέγεται αἰγαντήρα ἢ ψίλος».....

β'. 1) Ποιοί ἀνάπτουν τὴν πυράν; παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος;....

Τὴν πυράν τὸν ἀνάπτον τὰ παιδιὰ, ἀγόρια καὶ κορίτσια, μαγάλα καὶ μικρά.....

2) Ποῖος ἢ ποιοὶ συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.

Τὰ κλέπτουν; Ἄν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος; Τὰ ξύλα διὰ τὴν πυράν συλλέγον τὰ παιδιὰ, ἀγόρια καὶ κορίτσια. Δὲν κλέπτουν τὰ ξύλα, ἀλλὰ μελεῖρον ἀπὸ τὸ δάσος ἢ τὰ παίρνουν ἀπὸ τὰς οἰκίαις τῶν.....

3) Πὼς γίνεται ἡ συγκέντρωσις τῶν. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Τὰ ξύλα εἰς δάσος τὰ ἐκείμαστον τὰ μεγαλύτερα ἀγόρια ἔνω τὰ μικρότερα ἀγόρια καὶ κορίτσια, μέ ζωα, ἢ μέ τὰ χέρια μελεῖρον ταῦτα εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἐκρούεται καὶ λάβη χώραν τὸ ἀκέραια εἰς πυράς.....

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ἑρξικα, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος. Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα ἑξῆς.....

χορευτικά ἄσματα, τὰ ὅποια καταχράσονται εἰς τὴν σπημμένην ἐρχασίαν. (6η/15/14).....

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

Μέ τὰ ἄσματα ἐχόρευον γύρω ἀπὸ τὴν φωτιάν.

«Ὅταν ἡ φωτιά ἐχαμήλωνε καὶ ἐξίοντο κάρβουνα τότε οἱ νέοι ἐπηδούσαν ἐπ' αὐτὴν ἀπὸ τὴν φωτιά. Εἰς τὰς ἐκδηλώσεις αὐτὰς ἐδημοουργεῖτο θόρυβος....

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυράς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λου-
λογδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

ἀν. καίριαι. ἢ. τό. ἰδιαιτέρα. εἰς. τὴν. πυράν.
τῶν. Ἀποκριᾶς, ἐκτός. ἀπὸ. ξύλων. καὶ. θάμνων..

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα
τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

ἀν. ὑπάρχεν, οὕτε. ὑπάρχει. τοίνυν Ἰούδα..

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ εἰδήμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

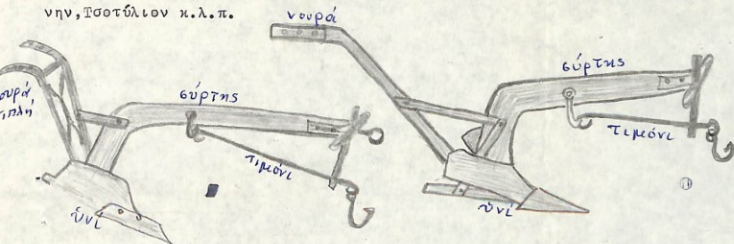

ΑΘΗΝΩΝ

Α. Α. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1: Αί πεδινάί καί γόνιμοι ἐκτάσεις προορίζοντο διά σποράν, ἐνῷ αἱ ὄρει-
ναί, βαςώδεις καί ἐπικλινεῖς τοιαῦται ἐχρησίμευον διά τήν βοσκήν τῶν
ποιμνίων. Αἱ βοσκαί ἦσαν χωρισμέναι ἀπό τήν καλλιεργήσιμον ἔκτασιν, πλὴν
ὅμως, ἐπειδὴ αἱ βοσκήσιμοι ἐκτάσεις ἦσαν ἀνεπαρκεῖς, τὰ πόλμνια ἔβοσκον
καί ἐντός τῶν καλλιεργησίμων ἐκτάσεων, μετὰ τήν συγκομιδὴν τῶν προϊόν-
των.
- 2: Τά κτήματα ἀνήκον εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου, οἵτινες ἦσαν Ἕλληνες.
- 3: Ὁ πατήρ διατῆρει καί διατηρεῖ τήν περιουσίαν τοῦ συγκεντρωμένην καί
μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του. Ἡ περιουσία διανέμεται εἰς τὰ τέκνα με-
τὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς καί κυρίως διά διαθήκης τοῦ πατρὸς.
- β. 4: Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται συγχρόνως μέ ἀμφοτέρας τὰς ἐργασίας, ὀηλαδὴ
καί μέ τήν γεωργίαν καί μέ τήν κτηνοτροφίαν.
- 2: Καί οἱ τεχνῖται, ἐκτός ἀπό τήν τέχνην, ἀσχολοῦνται καί εἰς τήν γεωργίαν.
Αὐτοὶ ἐγίνετο παλαιότερον διότι τώρα ἡ γεωργία ἔχει σχεδόν ἐγκαταλειφθῆ,
ὥς μή ἀποδοτικῇ, λόγῳ τοῦ ὀρεινοῦ καί ἀγροῦ ἐδάφους.
- γ. 1: Κτήματα μεγάλα, ἀνήκοντα εἰς γαιοκτήμονας, ἢ κτήματα ἀνήκοντα εἰς μονάς
οὐκ ὑπῆρχον εἰς τήν περιοχὴν τοῦ χωρίου.
- 4: Εἰς τὰ κτήματα τῶν κατοίκων εἰργάζοντο τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας, ἐπὶ-
καρὰν καί ἐργάται ἐποχικῶς, ὀηλαδὴ εἰς τὸ θέριν μακροτέρως, οὕτως ἦσαν
πτωχοὶ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἢ τῶν περὶ τὸ χωρίον, κατὰ τὸ πλεῖστον γυναῖκες
καί σπανίως ἄνδρες. Εἰργάζοντο ἐπὶ ἡμερησίῳ εἰς χρῆμα ἢ καί εἰς εἶδος.
- 5: Οἱ πλουσιώτεροι ἐχρησιμοποιοῦν καί ὄστρον, ὃ ὅποτος ἦτο συνήθως τοῦρκος
ἀπὸ τὰ χωρία τοῦ βοῦν, τὰ ὅποια κατοικοῦσαν τοῦρκοι μέχρι τῆς ἀνταλλαγῆς
τῶν πληθυσμῶν.
- 6) α. Οἱ νέοι τοῦ τόπου, ὅχι αἱ νέαι, μετέβαινον δι' ἐργασίαν εἰς Θεσσαλονίκην
εἰς Κωνσταντινουπόλιν καί εἰς Ἀμερικὴν.
- β. Ἐπήγαινον ἐποχικῶς ὥς ἐργάται ἢ τεχνῖται, κυρίως ὥς οἰκοδόμοι, ὅσοι ἐ-
πήγαινον εἰς Θεσσαλονίκην καί Κων/πολιν. Ὅσοι μετέβαινον εἰς Ἀμερικὴν
ἐξεניתεύοντο διά πολλὰ ἔτη.
- δ. 1: Τὰ χωράφια παλαιότερον ἐλιπαίνοντο μέ ζωικὴν κόπρον, βοῶν, προβάτων, αἰ-
γῶν κ.λ.π.
- 2: Χρήσις χημικῶν λιπασμάτων ἐγένεν εἰς περιορισμένην ἔκτασιν ἀπὸ τοῦ ἔ-
τος 1925, εἰς εὐρεῖαν ἔκτασιν δὲ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1935 καί ἐντεῦθεν.
- β. Τὸ σιδηρεῖον ἄροτρον χρησιμοποιεῖται εἰς τὸν τόπον μας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1917
περίπου.
- 1: Ἐχρησιμοποιοῦντο καί οἱ δύο τύποι σιδηροῦ ἄροτρον. Καί τὸ μονόφτερον
καί τὸ δίφτερον. Τὸ μονόφτερον ἐχρησιμοποιεῖτο εἰς τὰ πεδινά καί ὀμαλά
ἐδάφη, ἐνῷ τὸ δίφτερον μέ περιστρεφόμενον ὄντιον εἰς τὰ ἐπικλινῆ τοιαῦτα.
Τὰ σιδηρὰ ἄροτρα ἦσαν τῶν ἐργοστασίων καί τὰ ἐπιρρυθνεύοντο οἱ γεωργοί

ἀπὸ τὸ ἐμπόριον, ἀπὸ τὰ πλησιέστερα ἐμπορικά κέντρα τῆς περιοχῆς, Κοζάνην, Τσοτύλιον κ.λ.π.

2: Τρακτέρ ἐχρησιμοποιήθη διὰ τὴν ἄρσιν τῶν ἀγρῶν μετὰ τὸ ἔτος 1950.

3: Μηχανὴ θερισμοῦ δέν ἐχρησιμοποιήθη.

4: Μηχανὴ δεσίματος τῶν στάχυων (δεματιῶν) δέν ἐχρησιμοποιήθη.

5: Μηχανὴ ἄλωνισμοῦ ὁμοίως δέν ἐχρησιμοποιήθη.

στ. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον κατεσκευάζοντο εἰδικοί τεχνῖται (ἀροτροποιοί), πλὴν ὅμως ἐγνώριζον νὰ κατασκευάζουν τοῦτο καὶ πολλοὶ γεωργοί.

2: Ἡ μορφή τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο ἡ κατωτέρω εἰκονιζομένη.

3: 1. Νυρά, 2. Κοτύσουρο ἢ στρώσι, 3. Παράβολα, 4. Ὑνί, 5. Εὐρτάρι ἢ σὺρτης, 6. Μπουκλῖδα.

4: Ἐχρησιμοποιεῖτο τὸ ἴδιο ὄνι διὰ τὴν ἄρσιν ὅλων τῶν χωραφῶν καὶ ἦτο τὸ κατωτέρω εἰκονιζόμενον.

5: Τὰ ξύλινα ἄροτρα εἰς τὸν τόπον μας δέν εἶχον σπάθην.

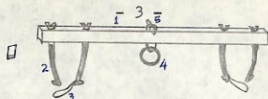
7: Διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ τὴν ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου ἐχρησιμοποιεῖντο τὰ ἑξῆς ἐργαλεῖα: Τὸ σκεπάρνι, τὸ πριόνι, ἡ ἀρίδα, τὸ ξυλοφάτ.

8: α) Διὰ τὸ ζευγάρισμα ἐχρησιμοποιεῖντο παλαιότερον κυρίως βόες. Ἀργότερον δὲ καὶ ἔπποι, ἡμίονοι καὶ ὄνοι.

β) Οἱ βόες ἐχρησιμοποιεῖντο πάντοτε ἀνὰ ζεύγη. Οἱ ἔπποι, ἡμίονοι, καὶ οἱ ὄνοι ἐχρησιμοποιεῖντο καὶ ὅσοι καὶ ἐν ζῶνι μόνον τοῦ.

9: Διὰ τὸ ζευγάρισμα τῶν βοῶν ἦτο ἀπαραίτητος ὁ ζυγός. Διὰ τὸ ζευγάρισμα ὅμως τῶν ἄλλων ζῶων δέν ἦτο ἀναγκαῖος διότι ἐχρησιμοποιεῖντο τὰ χάμου-ρα (λαιμαργιές).

1. ζυγός
2. ζεύγες
3. ζευλόσκοινο
4. κλούρ
5. μπουκλιόα

10: Τὰ ζεύλα τοῦ ζυγοῦ ἦσαν ξύλινα καὶ ὅμοια μὲ τὰ κατωτέρω.

ζεύλα ἢ ζεύγες

ζευλόσκοινο

11: Ὁ κρίκος ὁ ὀποῖος ἐτοποθετεῖτο εἰς τὸν ζυγὸν ἦτο ἐκ σιδήρου καὶ ἐλέγετο " κλούρ".

κλούρ

12: Τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου κυρίως ἵππου ἢ ἡμιόνου γίνεται μετὰ τὸ ἔτος 1950. Ἦζεῦξίς του εἰς τὸ ἄροτρον γίνεται μὲ τὰς χάμουρα (λαιμαργιές). Ἀπὸ τὰ χάμουρα μὲ εἰδικὰ ἄγκιστρα πιάνονται αἱ ἀλυσίδες, μίᾳ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν καὶ μίᾳ ἀπὸ τῶν δεξιῶν μέρος τοῦ ἀλόγου, αἱ ὁποῖαι καταλήγουν εἰς ἓνα κυλινδρικὸν ξύλον τῆν (φαλάγγα) ἢ τὸ (φαλάγγι), μίᾳ εἰς τὸ ἓν καὶ ἡ ἄλλη εἰς τὸ ἄλλον ἔκρον αὐτοῦ. Εἰς τὸ κέντρον τῆς φαλάγγος ὑπάρχει εἰδικὸν ἄγκιστρον ἀπὸ ὅπου προσδένεται τὸ ἄροτρον, ὡς κατωτέρω.

ζ'. Ἀροτρίσεις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α'. Τὴν ἐργασίαν τοῦ ὄργωματος ἔκαμνον παλαιότερον οἱ ἄνδρες καὶ εἰς περίπτωσιν ἀπουσίας τῶν ἀνδρῶν αἱ γυναῖκες. Οἱ εὐπορότεροι ἐχρησιμοποιοῦν καὶ ὑπηρετήν.

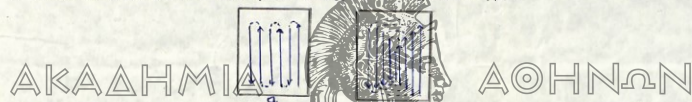
β'. Διὰ τὴν ζεῦξιν τῶν βοῶν ἐχρησιμοποιεῖτο ὁ ζυγός. Οὗτος ἦτο ἐκ ξύλου. Ὑπῆρχον δύο τύποι ζυγῶν, ὁ εἰς μικροτέρου μήκους καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο κυρίως διὰ τὴν ζεῦξιν τῶν σιδηρῶν ἀρότρων καὶ διὰ τὰ ἀνώμαλα καὶ ἐπικλινῇ χωράφια, καὶ ὁ ἕτερος μεγαλυτέρου μήκους καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ τὴν ζεῦξιν τῶν ξυλίνων ἀρότρων καὶ διὰ τὰ ἐπίπεδα χωράφια. Πρὸς τοῦτοις ὠδηγεῖτο ὁ εἰς βοῆς εἰς τὸ ἀριστερόν τοῦ ζυγοῦ καὶ ὁ ἕτερος εἰς τὸ δεξιὸν αὐτοῦ. Ἐτίθετο ὁ ζυγός ἐπὶ τοῦ τραχήλου τῶν ζώων ἀνάμεσα

ἀπὸ τὰ ζεύλα, τὰ ὅποια προσδένονται ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν μέρος μὲ ἕνα σχοινίον τὸ " ζευλόσκοινο ". Κατόπιν περνᾷ τὸν σύρτην τοῦ ἁρότρου μέσα εἰς τὸ " κλοῦρ ", τὸ ὁποῖον εἶναι κρεμασμένον εἰς τὸ μέσον τοῦ ζυγοῦ καὶ μὲ ἕνα εἰδικὸν ξύλον ἢ σιδηρᾶν βέργαν, ποῦ λέγεται " μπουκλῖδα " προσδένεται τὸ ἅροτρον ἀπὸ τὸν ζυγὸν μὲ τὸ " κλοῦρ ".

2: Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον γίνεται καὶ ἡ ζευξίς εἰς τὸ σιδηρῶν ἅροτρον, μὲ τὴν διαφοράν ὅτι τοῦτο δὲν ἔχει μεγάλον σύρτην νὰ φθάσῃ μέχρι τὸν ζυγὸν καὶ κρέμεται ἀπὸ τὸν ζυγὸν μὲ ἄλυσίδα.

3: Ὁ γεωργὸς κατευθύνει τὰ βόδια μὲ βουκέντρα χωρὶς σχοινίον. Ὅταν θέλῃ νὰ ὁδηγήσῃ τὰ βόδια δεξιὰ, κεντᾷ μὲ τὴν βουκέντρα τοῦ τὸ ἀριστερὸ βόδι ἐνῶ συγχρόνως φωνάζει τὸ ἄλλο βόδι μὲ τὰς λέξεις " πῖς' πῖς... " καὶ τὸ ὄνομα τοῦ βοδιοῦ. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὁδηγεῖ τὰ βόδια καὶ πρὸς τὰ ἀριστερά.

4: Παλαιότερον τὸ ὄργωμα ἐγίνετο μὲ ἀνοιγομένης αὐλακας κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὥς τὸ σχεδιάγραμμα (α). Ἀπὸ τῆς χρήσεως τοῦ σιδηροῦ ἁρότρου ὅμως γίνεται τὸ ὄργωμα καὶ περιφερειακῶς, ὥς τὸ σχεδίον (β).

5: Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο παλαιότερον εἰς λωρίδας, ποῦ ἐλέγοντο " σποριές " καὶ ἐχωρίζοντο μὲ μίαν αὐλακίαν.

6: Ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ τῶν ἄλλων δημητριακῶν ἐγίνετο πάντοτε μὲ τὸ ἅροτρον. Μόνον οἱ μὴ διαθέτοντες " ζευγάρια " ἔκαμνον χρῆσιν τῆς σκαπάνης κατὰ τὴν σποράν.

7: Ἐχρησιμοποιοῦντο κυρίως δύο εἴδη ὀργώματος τὸ βαθύ καὶ τὸ ρηχό (ἐπιφανειακό) ὄργωμα. Τὸ πρῶτον ἐγίνετο κατὰ τὴν προετοιμασίαν τοῦ ἀγροῦ, ὁπλ. τὸ πρῶτο ὄργωμα, τὸ οἰβόλισμα καὶ τὸ τριβόλισμα, ἐνῶ τὸ δεύτερον κατὰ τὴν σποράν διὰ νὰ μὴν πέσῃ ὁ σπόρος πολὺ βαθιά.

Υ) Ἀροτριάζσεις τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς:

1: Πρὸ τῆς σπορᾶς τοῦ σίτου ἐγίνοντο τὰ ἐξῆς ὀργώματα:

α) Τὸ πρῶτον " ὄργωμα " ἐγίνετο κατὰ τὸν μῆνα Ἀπρίλιον.

β) Τὸ δεύτερον " ὄργωμα " ἐγίνετο κατὰ τὸν μῆνα Ἰουνίου καὶ ἐλέγετο " οἰβόλισμα "

γ) Τὸ τρίτον ὄργωμα ἐγίνετο κατὰ τὸν μῆνα Αὐγούστου, ὅταν τὸ χωράφι ἦτο ξηρόν, διὰ νὰ ξηρανθῇ ἡ ἀγριάδα, καὶ

δ) Τὸ ὄργωμα τῆς σπορᾶς, τὸ ὁποῖον ἐγίνετο τὸ φθινόπωρον μετὰ τὰ πρῶτα βροχια.

Διὰ τὸν ἀραβόσιτον ἐγίνοντο πρὸ τῆς σπορᾶς δύο ὀργώματα. Τὸ πρῶτον εἰς

τάς αρχάς 'Απριλίου καὶ τὸ διβόλισμα εἰς τὰς αρχάς Μαΐου. Μετὰ δεκαήμερον περίπου ἀπὸ τὸ τελευταῖον ὄργωμα ἐγίνετο ἡ σπόρᾶ. Τὰ ἴδια ὄργωματα ἐγίνοντο καὶ διὰ τὰ λοιπὰ δημητριακὰ (κριθὴν, σίκαλιν, βρώμην κ.λ.π.).

2: Διὰ τὰ κηπευτικά ἐγίνετο πρὸ τοῦ φυτεύματος ἓνα ὄργωμα κατὰ τὸν μήνα Μάρτιον καὶ δευτέρον ὄργωμα κατὰ τὴν φύτευσιν, ἡ ὁποία ἐγίνετο κατὰ τὰς αρχάς 'Ιουνίου.

3: Τὰ χωράφια μὲ γόνιμα ἐδάφη ἀφήνοντο εἰς ἀγρανάπανσιν μόνον ἓν ἔτος, ἐνῷ τὰ ἀδύνατα καὶ ἄγονα χωράφια ἀφήνοντο εἰς ἀγρανάπανσιν ἐπὶ δύο ἢ καὶ τρία ἔτη καὶ κατόπιν ἐσπεύροντο μὲ σιτᾶρι ἢ ἄλλο δημητριακόν.

4: Διὰ τὸν σῆτον ἐγίνοντο τέσσαρα ὄργωματα μετὰ τοῦ ὄργωματος τῆς σπορᾶς.

Διὰ τὸν ἀραβόσιτον τρία, καθὼς καὶ διὰ τὰ λοιπὰ δημητριακὰ.

Διὰ τὰ κηπευτικά δύο μαζὶ μὲ τὸ ὄργωμα τῆς φυτεύσεως καὶ διὰ τὰ φυχαν-
θῇ δύο ὄργωματα, ἓνα εἰς τὰς αρχάς 'Απριλίου καὶ τὸ δευτέρον κατὰ τὴν σποράν εἰς τὰς αρχάς Μαΐου.

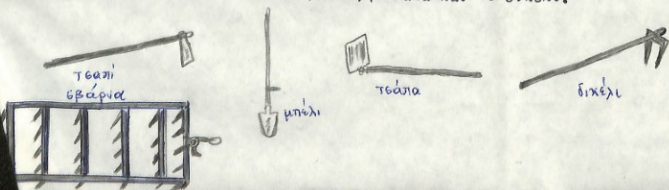
5: Κατὰ τὴν σποράν ἐχρησιμοποιεῖτο τὸ δισάνι ἢ ὁ τρουβᾶς. Εἰς αὐτὰ περι-
εῖχετο ὁ σπόρος, ἀπὸ ὅπου ἐλαμβάνετο καὶ διεσκορπίζετο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.
β'. Ἐχρησιμοποιεῖτο μία σιόδηρᾶ ράβδος ἐλλειψοειδῆς ἢ τριγωνικῆ, ἡ ὁποία
ἐτοποθετεῖτο εἰς τὸ ἄκρον τῆς βουκέντρας καὶ ἐλέγετο " εἰλη ".

2: Μετὰ τὸ ὄργωμα δὲν γίνεται πάντοτε σβάρνισμα. Τοῦτο γίνεται ὅταν τὸ
χωράφι ἔχει σβώλους, διὰ τὰ θρυμματισθόντα καὶ νὰ διατηρηθῇ ἡ ὕψους
τοῦ χωράφιοι. Τὸ σβάρνισμα ἐγίνετο μὲ κλάσιν ἐκ ξύλου.
Αὕτη εἶχεν σχῆμα παραλληλογράμμου. Κατεσκευάζετο μὲ κλάσιον ἀπὸ τέσσαρα
καθρόνια καὶ εἰς τὸν κενὸν χώρον κατὰ μῆκος τῆς μεγαλύτερας πλευρᾶς τοῦ
παραλληλογράμμου εἶχεν τέσσαρα ἢ καὶ περισσότερα καθρόνια παράλληλα πρὸς
τάς μικροτέρας πλευρὰς τῆς σβάρνας. Κάτωθεν τῶν καθρόνων αὐτῶν εἶχεν
καρφία ἐκ ξύλου χονδρά. Ἀπὸ τὴν μίαν τῶν μικροτέρων πλευρῶν ἐκρέμετο ἀπὸ
τὸν ζυγὸν μὲ ἀλυσίδαν. Κατὰ τὸ σβάρνισμα ἐτοποθετεῖτο ἐπὶ τῆς σβάρνας μία
πέτρα διὰ νὰ ἔχῃ βάρος.

3: Ἡ σκαφή τῶν μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ὠργώθησαν γίνεται μὲ τὸ τσαπλί.
Τοῦτο εἶναι ἓνα ἐργαλεῖον ἐκ σιδήρου, τὸ ὁποῖον τοποθετεῖται εἰς τὸ ἄκρον
κυλινδρικοῦ ξύλου, διαμέτρου 0,05 μ. καὶ μήκους 1,50 μ. περίπου.

Τὰ ἐργαλεῖα τῶν ἐρωτήσεων (1-3) εἰκονίζονται κατωτέρω.

γ) Διὰ τὸ σκάψιμον ἢ τὸ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ καὶ τοῦ κήπου, χρησιμοποιοῦνται
τὰ ἑξῆς ἐργαλεῖα: τὸ τσαπλί, τὸ μπέλι, ἡ τσάπα καὶ τὸ δικέλι.

6: Τόν γεωργόν έβοήθη μέσα γυναίκα, συνήθως μέλος τής οικογενείας, ή όποια έθρυμάτιζε τούς βάλους ή έβγαζε τήν άγριάδα από τό χωράφι, πού έφερε είς τήν έπιφάνειαν τό άροτρον.

7: Διά τήν σπόράν τών όσπρίων έχρησιμοποιοῦντο κυρίως ποτιστικά έκτάσεις. Δέν έγίνετο καλλιέργεια μεγάλων ποσοτήτων όσπρίων. Κυρίως έκαλλιεργοῦντο φασόλια, μόνον διά τās ανάγκας τής οικογενείας. Άργωνον τόν κήπον κατά τόν μήνα Μάρτιον. Κατόπιν τόν άργωνον δευτέραν φοράν κατά τήν σποράν, ή όποια έγίνετο κατά τόν μήνα Άπρίλιον. Μετά τό άργωμα αύτό άνοιγαν αύλάκια καί είς άπόστασιν 0,40 ή 0,50 μ μέσα είς τό αύλάκι άνοιγαν μικρούς λάκους (φωλιές) κι έκεϊ έσπερναν τά φασόλια, τοποθετόντας μέσα είς τούς λάκους καί λίγη ζωική κοπριά. Κατόπιν έσκέπαζαν τούς λάκους καί όταν έφύτρωναν τά φασόλια έτοποθετοῦσαν είς κάθε λάκκον καί ένα λεπτόν πάσσαλον διά τήν αναρίχνησιν τοῦ φυτοῦ. Άκολουθοῦσαν ξεβοτανίσματα καί συχνά ποτίσματα.

8: Διά τήν καλλιέργειαν κτηνοτροφῶν έχρησιμοποιοῦντο εδάφη άργιλοαμμώδη.

9: Άφοῦ άργώνετο τό χωράφι μίαν φοράν κατά τόν μήνα Μάρτιον, άργώνετο καί δευτέραν φοράν τόν μήνα Άπρίλιον, όποτε έγίνετο καί ή φύτευσις τών κονδύλων τών γεωμήλων μέσα είς λάκκους ή είς αύλάκια.

Β. Ή Ε Ρ Ι Σ Μ Ο Σ

Α. Έργαλεῖα θερισμοῦ: Τά δημητριακά παλαιότερον έθερίζοντο μέ τό χελέκι, έργαλεῖον σιγήροῦν μέ χειρολαβήν εκ ξύλου, ως τό εἰκονιζόμενον είς τήν 12ην σελίδα τοῦ έρωτηματολογίου (παρ 1). Έγίνετο καί χρῆσις παλαμαριάς, ή όποια ήτο εκ ξύλου καί έτοποθετεῖτο είς τά τέσσαρα δάκτυλα τής άριστερᾶς χειρός, διά τήν προφύλαξιν της καί διά τόν σχηματισμόν μεγάλης χειρός.

2: Διά τόν θερισμόν τών χόρτων μέχρι τό 1954 έχρησιμοποιεῖτο τό δρεπάνι, από τοῦ έτους δέ τοῦτου χρησιμοποιεῖται ή κόσσα. Τά έργαλεῖα ταῦτα (δρεπάνι καί κόσσα εἶναι ὅμοια μέ τά εἰκονιζόμενα είς τήν σελίδα 12 τοῦ έρωτηματολογίου (παρ 1,2).

3: Η λεπίς τοῦ δρεπανιοῦ ήτο όδοντωτή.

4: Η χειρολαβή τοῦ δρεπανιοῦ ήτο εκ ξύλου, δ δέ σιδηρεῦς σκελετός έλέγετο δρεπάνι.

5: Τά δρεπάνια παλαιότερον κατεσκεύαζον οἱ σιδηρουργοί (σιδερεῖδες). Άργότερον κατεσκευάζοντο είς τά εργοστάσια.

6: Τά δημητριακά έθερίζοντο πάντοτε μέ τά λελέκια. Ό θερισμός δέ εκριζώσεως ίσχυε καί ίσχύει ακόμη διά όσπρια (ρεβίθια, φακή, ρόβη).

β. Θερισμός τών δημητριακῶν:

Τά δημητριακά έθερίζοντο από τοῦ εδάφους είς ὕψος 0,10 έως 0,20 μ, αναλόγως τής αναπτύξεώς των. Όσον ύψηλότερα ήσαν τά φυτά τόσοσν ύψηλότερον έθερίζοντο.

2:Τὸ ἀπομένον μέρος τοῦ βλαστοῦ μετὰ τῆς ρίζης, ὕστερα ἀπὸ τὸν θερισμόν, λέγεται (καλαμιὰ). Οἱ ἀπομένοντες ἀθήριστοι στάχυες δὲν ἔχουν ἰδίαιτέραν ὀνομασίαν.

3:Κατὰ τὸν θερισμόν οἱ θερισταὶ δὲν ἀκολουθοῦνται ἀπὸ ἄλλα πρόσωπα. Οἱ ἑ-
οιοὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῖς χερίδες.

4:Οἱ χερίδες τοποθετοῦνται πολλὰς μαζὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους (4-5) καὶ αἱ κεφα-
λαὶ τῶν στάχυων εὗρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν.
(σελὶς ἐρωτηματολόγιου 14)

5:Τὰ τοποθετούμενα μαζὶ δράγματα λέγονται μεγάλες χερίδες.

γ. Οἱ θερισταί:

1:Εἰς τὸν τόπον μας θερίζουν καὶ οἱ ἄνδρες καὶ οἱ γυναῖκες. Ἡ καλλιέργεια
τῶν δημητριακῶν ἦτο μικρά καὶ ὁ θερισμός ἐγίνετο ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογε-
νείας. Ἐλάχιστοι θερισταὶ ἐκρησιμοποιοῦντο, ὡς ἐπαγγελματῆται, οἱ ὅποιοι κα-
τήγοντο ἀπὸ τὸ ἴδιο χωριὸν ἢ ἀπὸ τὰ περὶ χωρά.

2:Οἱ θερισταὶ ἡμέλβοντο μὲ ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα, μετὰ παροχῆς φαγητοῦ.

Πρωينوῦ (κολατσιδ), μεσημεριοῦ (γιδμα), ἀπογευματινοῦ (δειλινδ), καὶ βραδυνοῦ
(δεῖπνον).

3:Εἰς τὴν ἀριστεράν χεῖρα ἔφερον παλαμῆς διὰ τὴν προφύλαξιν τῆς καὶ διὰ
τὸν σχηματισμὸν μεγάλης χερίδας. Κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν καὶ καθ' ὅλην τὴν ἡμέ-
ραν οἱ θερισμοὶ ἐφόρουσαν ζῶντην δραστηρίτην ἢ ἐξ ὀφθαλμοῦ, ὅσοι ἦσαν
ἐν τῷ πόνῳ εἰς τὴν μέσην τῶν.

(σελὶς ἐρωτηματολόγιου 15)

4:Ὁ θερισμός ἤρχιζε πάντοτε τὴν δευτέραν, τὴν πρώτην ἐργάσιμον ἡμέραν τῆς
ἐβδομάδος.

5:Κατὰ τὸν θερισμόν ἐτραγουδοῦσαν διάφορα τραγούδια, ὡς τὰ κατωτέρω:

α)

Ἦλιν μου ὄντας βάρεςες, κι ἄργεῖς νά βασιλέψης

βασιλεψε ἀγλήγορα καὶ τὸ πρῶν νά ψέξης.

Ἀπόστασεν ἡ ἀργατιά θερίζοντας στὸν ὄργο.

Ἀπόστασιν κι ἡ μάννα μου στὰ ξένα τὰ χωράφια.

--//--

β)

Ἀνάθεμα ποιεῖς ζήλην ἀμπέλια κι χουράφια

δὲν ζήλην ἐμορφη ξανθοῖα κι μαυρουμάτα,

ποῦ θέριζι εὐπόλυτη κι ἀπὸ νιρὸ σκασμένη.

Πραματευτὴς ἐδιάβαινε καὶ τὴν καλημεροῦσε.

- Κόρη μ' ποῦ ἔναι ὁ ὅμοιος ἄντρας σου, ποῦ εἶναι κι ἡ πιθηρά σου;

Ἡ πιθηρά μου πέθανε κι ὁ πιθηρὸς μου χάθηκεν,

κι ὁ ἄντρας μ' εἶναι στὴν ξινητεῖα, δώδεκα χρόνους ἔχει.

Κι ἀκόμα τρεῖς τοὺν καρτιρῶ κι τρεῖς τοὺν παντικαλίου.

- Κόρη μ' ἐγὼ εἶμ' ὁ ἄντρας σου κι ἐγὼ εἶμ' ὁ καλὸς σου.

- Ὁ ἄντρας μου ἦταν πιδὶ κι σύ εἶσαι γηρασμένους. -

ΑΘΗΝΩΝ

(Σελίς ἐρωτηματολογίου 15)

γ) 'Ο Σύρος

- Ποῦ θά μᾶς πᾶς βρέ Σύρο μου,
Σύρο μ'κι καπιτάνιε μ'.
- Εἰτή Μακρυνίτσα βρέ πιδιά,
μέσ'στοῦ παπᾶ τό σπίτι.
- Παπᾶ μ'φωμί, παπᾶ μ'κρασί, ρακή μεταβρασιμῆμη,
Παπᾶ μ'τῇ θυγατέρα σου τήν μικροπαντρεμμένη.
- 'Βρεῖς καλᾶ τό ξέρετε καί τοῦρκοι καί ρωμαῖοι,
ἰγώ τήν θυγατέρα μου τήν ἔχω παντρεμμένη.

6: Κατά τήν τελευταία ἡμέρα τοῦ θερισμοῦ ἔφηναν ἕνα μέρος τοῦ ἀγροῦ ἀθέριστον. Ἡ ἔκτασις ἦτο τόση ὥση ἐχρειάζοντο οἱ θερισταί νά γεμίσουν μίαν χεριάν ὁ καθένας. Εἰς τό κέντρον τοῦ ἀθερίστου τμήματος ἔδεναν μερικά φυτά κάτωθι τῶν στάχυων μέ κοκκίνην κλωστήν, μέ περασμένον εἰς αὐτήν ἕνα δακτυλίδι. Κατόπιν οἱ θερισταί ἐθέριζαν ὅλο τό τμήμα, ποῦ εἶχαν ἀφήσει ἀθέριστόν, ὅθεν ἐπείραζαν ὅμως τοὺς δεμένους στάχους μέ τήν κοκκίνην κλωστήν. Τοὺτους ἐπλεκαν εἰς σχῆμα σταυροῦ καί τοὺς ἐξεριζῶσαν. Κατόπιν ἔτριβαν ὅς τοὺς στάχους καί τόν μέν ~~θηροθροθροθρο~~ σῖτον κρατοῦσαν νά τόν χρησιμοποιοῦσιν μέ τόν σπόρον κατά τόν σπαρμόν τῆς ἐπομένης χρονιάς, τᾶ δέ ἄχυρα ἀφοῦ ἐτεμάχιζαν τᾶ ἐνοκρπιζαν εἰς τόν ἀέρα λέγοντας " τόσο ψηλὸ νά γίν' τοῦ σῖτου". Ἄλλοι, πάλι, ἐφύλαξαν τοὺς πλεκτοὺς στάχους εἰς τήν οἰκίαν τῶν ὅλο τό χρόνο καί κατά τήν ὁπώρα ἔτριβαν τοὺς στάχους καί ἐχρησιμοποιοῦσαν τόν σῖτον μαζί μέ τόν σπόρον.

δ. Τό δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν στάχυων.

1: Τό δεμάτιασμα τῶν θερισμένων στάχυων ἐγίνετο κάθε ἡμέραν κατά τὰς ἀπογευματινάς κυρίως ὥρας. Τό ἑσπέρας δέν ἔμεναν ἄδετοι στάχυες εἰς τό χωράφι διὰ νά μὴν τοὺς σκορπίζῃ κατά τήν νύκτα ὁ ἀέρας.

(Σελίς ἐρωτηματολογίου 16)

2: Τοὺς στάχους ἔδεναν οἱ ἄνδρες καί ὅταν ἔλλειπαν αὐτοί, τοὺς ἔδεναν καί οἱ γυναῖκες. Τίς χεριές τίς τοποθετοῦσε εἰς τὰ σχοινιά ὁ ἴδιος ὁ δέτης. Τὰ ~~θηρο~~ σχοινιά κατεσκευάζοντο ἀπὸ βλαστούς σικάλεως καί ἐλέγοντο "δεματικά". Κατά τό δέσιμον περιστρέφοντο τὰ ἄκρα τοῦ δεματικοῦ μέ ἕνα εἰδικόν ξύλον τό ὁποῖον ἐλέγετο "Κλητσνῆκος".

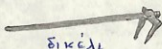
3: Τὰ δεμάτια μετὰ τό δέσιμον συνεκεντρῶνοντο εἰς ὀρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ, εἰς σχῆμα κυκλικόν, μέ τοὺς στάχους πρὸς τό ἐσωτερικόν. Ὁ σωρὸς αὐτός ἐλέγετο θημωνιά καί περιελάμβανε ὅλα τὰ δεμάτια τοῦ ἀγροῦ. ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων .

1: Ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας ἤρχισεν πρὸ τοῦ 1900. Τό φύτευμα τῆς πατάτας γίνεται κατά τόν μῆνα Μάρτιον ἢ Ἀπρίλιον.

(Σελίς ἐρωτηματολογίου 17)

2: Ἡ ἐξαγωγή τῶν γεωμήλων ἀπὸ τό χωράφι γίνεται μέ τό "δικέλι". Τοῦτο εἶναι ἐργαλεῖον ἐκ σιδήρου, τό ὁποῖον τοποθετεῖται εἰς τό ἄκρον κυλινδρικοῦ

ξύλου, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο " στυλιάρι".

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

1: Ἡ διατροφή τῶν ζώων ἐγίνετο κυρίως μὲ τὸ ἄχυρον τῶν δημητριακῶν καὶ μὲ ξηρά ἀγριόχορτα, τὰ ὅποια ἐθερίζαν ἀπὸ τὰ λειβάδια. Τὰ ξηρά χόρτα ἐθέριζαν παλαιότερα μὲ τὰ ὁρεπάνια. Ἡ ξήρανσις ἐγίνετο ἐπὶ τόπου ἀφοῦ τὸ ἐγύριζαν ὥστε νὰ ξηραθῇ καὶ ἀπὸ τὰς ὁδοῦ θφεις.

2: Τὰ χόρτα ἐθερίζοντο περὶ τὰ τέλη Μαΐου ἢ τὰ πρῶτον 10ήμερον τοῦ Ἰουνίου μετὰ ὁρεπάνι. Μὲ τὸ δεξιὸν τὸ χεῖρι ὁ θεριστὴς ἐκρατοῦσε τὸ ὁρεπάνι καὶ ἐθέριζε τὸ χόρτο, ἐνῷ μὲ τὸ ἀριστερὸ ἐμάζευε χεριές τοῦτο.

3: Τὸ χόρτο ἐξηραίνεται ἐπὶ τὰς ἐδάφους ἀφοῦ ἐγυρίζετο μὲ τὸ δικράνι νὰ ξηραθῇ καὶ ἀπὸ τὰς ὁδοῦ θφεις. Κατόπιν ἐδόεντο δεμάτια μὲ χερόβολα (βλαστούς σικάλως) καὶ μετεφέρετο διὰ τῶν ζώων εἰς τὸν ἀχυρῶνα.

(Σελίς ἐρωτηματολογίου 18)

Γ. Α Λ Ω Ν Ι Σ Μ Ο Υ

α. 1: Τὰ δεμάτια συνεκεντρώνοντο προσωρινῶς εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ κατόπιν μετεφέροντο εἰς τὸ ἀλώνι, ὅπου ἐθιμωπάζοντο ἐκ νέου.

2: Ὁ χῶρος ὅπου ἐτοποθετοῦντο τὰ πρὸς ἀλωνισμὸν δεμάτια ἐλέγετο ἀλώνι. Ὁ σπορὸς τῶν δεματιῶν ἐλέγετο θιμωπιά. Ἡ τοποθέτησις τῶν δεματιῶν εἰς τὴν θιμωπιά ἐγίνετο μὲ τοὺς στάχυς πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς, διὰ νὰ μὴν τοὺς τρώγουν τὰ ζῶα.

3: Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνισμὸν τῶν δημητριακῶν. Δέν ἐγίνετο ὁ ἀλωνισμὸς εἰς ἕλλον χῶρον ἐκτός τοῦ ἀλωνιοῦ.

4: Τὸ ἀλώνι κατεσκευάζετο ἐξωθι τοῦ ἀχυρῶνος, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται ἐξω ἢ ἐντὸς τοῦ χωρίου, συνήθως εἰς ὕψηλā σημεῖα, διὰ νὰ φουῶ ἀέρας κατὰ τὸ λίσχισμα.

(Σελίς ἐρωτηματολογίου 19)

5: Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν οἰκογενεῖαν συνήθως. Ὑπάρχουν ὅμως περιπτώσεις ποὺ τὸ ἴδιο ἀλώνι ἀνήκει εἰς δύο ἢ περισσότερας οἰκογενεάς. Τότε ἡ χρῆσις τοῦ ἀλωνιοῦ γίνεται ἐναλλάξ μὲ τὴν ἡμέραν.

6: Τὸ ἀλώνισμα ἄρχιζε τὴν 25ην Ἰουλίου καὶ ἐτελείωνε τὴν 20ην Αὐγούστου περίπου.

7: Ὑπῆρχον καὶ χωματάλωνα καὶ πετράλωνα. Ταῦτα ἦσαν ἐπίπεδα μὲ σχῆμα κυκλικόν καὶ εἰς τὸ μέσον ὑπῆρχεν ἓνας πᾶσσαλος ὁ " στέντζερος".

8: Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀλωνισμοῦ ἐπισκευάζετο τὸ ἀλώνι. Κατ' ἀρχὴν ἐγίνετο ὁ καθαρισμὸς τῶν χόρτων καὶ κατόπιν ἡ ἐπάλειψις τοῦ ἀλωνιοῦ μὲ μεῦγμα κόπρου βοῶν, χρώματος καὶ ἀχύρων.

9: Ἡ προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ ἐγίνετο μία ἢ δύο ἡμέρας πρὸ τοῦ ἀλωνισμοῦ. Ἡ ἔναρξις τοῦ ἀλωνισμοῦ γίνεται τὴν πρωΐαν ὅποιανσὸς ἤποτε ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, πλὴν τῆς Κυριακῆς.

10: Πρῶτον ἐτοποθετοῦντο τέσσαρα δεμάτια σταυροειδῶς γύρω ἀπὸ τὸν ἀλωνό-
 στυλον (στέντζερων) καὶ ἕνα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ στύλου μὲ τοὺς στάχυς πρὸς
 τὸν οὐρανόν. Κατόπιν ἐσκορπίζοντο ὅλα τὰ πρὸς ἀλωνισμόν δεμάτια εἰς τὸ ἀ-
 λώνι μὲ τοὺς στάχυς πρὸς τὸν ἀλωνόστυλον καὶ τελευταῖα ἐσκορπίζετο καὶ τὸ
 δεμάτι, ποῦ εἶχε τοποθετηθῇ ἐπὶ τοῦ ἀλωνόστύλου.

(Σελίς ἐρωτηματολογίου 20)

α' 11: Τὸ ἀλώνισμα τῶν στάχων ἐγίνετο διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφε-
 ρομένων ζῶων, γύρω ἀπὸ τὸν ἀλωνόστυλον (στέντζερων) ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ἐδέ-
 νοντο τὰ ζῶα.

β' 12: Ὁ ἀλωνισμὸς ἐγίνετο πάντοτε διὰ τῶν βοῶν. Ἐξεύοντο οἱ βόες εἰς τὸν ζυ-
 γόν καὶ ἀπὸ τὰ κέρατα καὶ τῶν δύο βοῶν ἐδένετο σχοινίον, κατὰ μῆκος τοῦ
 ὁποῖου, μὲ θηλειά, ἐκινεῖτο τὸ σχοινίον, διὰ τοῦ ὁποῖου τὰ ζῶα ἦσαν δεμένα
 ἀπὸ τὸν ἀλωνόστυλον. Οὕτω τὰ ζῶα περιεφέροντο κυκλικῶς πέριξ τοῦ ἀλωνόστύ-
 λου καὶ ἄλλοτε μὲν ἐπλησίαζαν ἄλλοτε δὲ ἀπεμακρύνοντο αὐτοῦ, ἐνῷ τὸ σχοι-
 νίον ἐτυλίγετο ἢ ἐξετυλίγετο ἀντιστοίχως εἰς τὸν ἀλωνόστυλον.

(Σελίς ἐρωτηματολογίου 21)

γ' 13: Δέν ἐχρησιμοποιήθη ποτέ διὰ τὸν ἀλωνισμόν μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον
 ὡς τὸ ἐκινεῖται ζῶον εἰς τὴν σελίδα 23 παρ' γ' τοῦ ἐρωτηματολογίου ἢ ἄλλο
 παρόμοιον. Ὅλα τὰ δημητριακὰ ἡλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζευγνομένων ζῶων
 καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν στάχων.

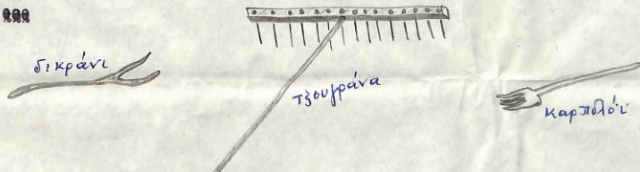
(Σελίς ἐρωτηματολογίου 22)

δ' 14: Ὁ ἀλωνισμὸς ἤρχιζε τὰς πρωινὰς ὥρας καὶ συνεχίζετο μέχρις ὅτου ἐτεμα-
 χίζοντο οἱ στάχυες καὶ ἀπεχωρίζετο ὁ καρπὸς ἐκ τούτων. Τὴν ἐπομένην κατὰ
 τὸν ἴδιον τρόπον ἤρχιζεν ὁ ἀλωνισμὸς ἄλλων δεματιῶν.

12: Κατὰ τὸν ἀλωνισμόν ἐχρησιμοποιοῦντο τὰ ἑξῆς ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα:

α) Τὸ δικράνι, β) ἡ τζουγκράνα, καὶ γ) τὸ καρπολόϊ. Ἄπαντα τὰ ἐργαλεῖα
 ἦσαν ἐκ ξύλου.

2222

13: Μὲ τὸ δικράνι ἐρρίπτοντο, ἀπὸ τὸν ἀλωνιστὴν, οἱ στάχυες ἐντὸς τοῦ κύ-
 κλου, τὸν ὁποῖον διέγραφον τὰ ζῶα, διὰ νὰ ἀλωνισθοῦν.

14: Δέν ἐχρησιμοποιεῖτο κατὰ τὸν ἀλωνισμόν εἰδικὴ ἀλωνόβεργα, διὰ τὴν ὁδή-
 γησιν τῶν ζῶων, ἀλλὰ κοινὴ βέργα, κυρίως ἀπὸ ξύλον κρانيᾶς.

(Σελίς ἐρωτηματολογίου 23)

15: Ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνός στρώματος στάχυν ἐλέγετο "ἀλώνι".

Κάθε ἡμέρα ἠλωνίζετο μόνον μία στῶσις σίτου, κριθῆς ἢ βρώμης.

16: Δέν ὑπῆρχε χωριστή λέξις διὰ τοὺς ἀλωνισθέντας στάχυν. Ἐχρησιμοποιεῖτο πάντοτε ἡ λέξις ἀλώνι.

17: Κάθε γεωργός ἀλώνιζε τὰ δημητριακά μόνος του, μέ τὰ ἰδικά του ζῶα.

"Ἄν δέν εἶχε ἰδικά του ζῶα, ἔπαιρνε τὰ ζῶα κάποιου ἄλλου, εἴτε ἐπὶ πληρωμῇ, εἴτε προσφέροντας ὁ ἴδιος εἰς τὸν κάτοχον τῶν ζῶων ἄλλην ἐργασίαν.

18: Ὁ σῖτος ἠλωνίζετο πάντοτε μέ τὰ ζῶα. Ἀπὸ τὰ δημητριακά μόνον ἡ σίκακα-
λις ἠλωνίζετο μέ τὸ κοπάνισμα.

19: Τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο ἐλέγετο καὶ εἰς τὸν τόπον μας "κόπανος". Κατεσκευάζετο δέ ἐκ ξύλου πλατάνου, κερασέας καὶ ἄλλων δένδρων.

Ἔῤῥχεν μῆκος 1,20μ, τὸ ἐμπρόσθιον τμήμα του ἦτο πλατύτερον καὶ εἶχεν μῆκος 0,50μ, πλάτος 0,15μ καὶ πάχος 0,08μ

(Σελίς ἐρωτηματολογίου 24)

20: Τὸ κοπάνισμα τῶν στάχυν ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι. Ἡ χρῆσις τοῦ κοπάνου ἐγίνετο οὐκ τὴν οὐρανὴν διὰ τὴν φακὴν, σιβίθια κ.λ.π. ἐγίνετο χρῆσις τοῦ κοπάνου μόνον ὅταν ἐπρόκειτο περὶ μικρῶν ποσοτήτων, ἄλλως ἠλωνίζοντο καὶ ταῦτα μέ τὰ ζῶα. Ἡ ἐργασία αὕτη ἐγίνετο ὑπὸ ἐνός μέλους τῆς οἰκογενείας (ἄνδρός ἢ γυναικός). "Ἄλλα πρόσωπα δέν ἀνέλαβανον τὴν ἐργασίαν ταύτην.

Αἱ μεγάλαι ποσότητες δημητριακῶν ἠλωνίζοντο πάντοτε μέ τὰ ζῶα.

(Σελίς ἐρωτηματολογίου 25)

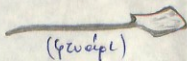
21: Τὸ κοπάνισμα ἐγίνετο κατ' εὐθείαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἡπλώνετο μία στῶσις στάχυν, οἱ ὅποιοι ἐκοπανίζοντο μόνο διὰ τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ στάχυν, ὅχι καὶ διὰ τὴν ἀχυροποίησην αὐτῶν.

22: Κατὰ τὸ ἀλώνισμα δέν ἐλέγοντο ἰδιαίτερα τραγοῦδια. Ἐλέγοντο τὰ ἴδια τὰ ὅποια ἐλέγοντο καὶ κατὰ τὸν θερισμὸν. Κατὰ τὸ κοπάνισμα δέν ἐλέγοντο ὁστικα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμὸν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας.

23: Δέν ἔγινε ποτὲ χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον μας.

β. Ἀ Ἰ χ ν ι σ μ α

1: Δέν ὑπῆρχεν ἰδιαίτερα λέξις διὰ τοὺς ἀλωνισμένους στάχυν. Ἐλέγοντο "ἀλώνι". Τὸ ἀλώνι ἐσωρεύετο μέ τὴν τζουγκράνα, μέ τὸ φτυάρι, καὶ μέ τὸ καρπολόν. Ἀπαντα τὰ ἐργαλεῖα ἦσαν κατασκευασμένα ἐκ ξύλου. Κατωτέρω εἰκονίζε-
ται τὸ φτυάρι. Ἡ τζουγκράνα καὶ τὸ καρπολόν εἰκονίζονται εἰς τὴν σελίδα 10 παρ 12 α.

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς εἶχεν σχῆμα ἐπίμηκες. Πρὸ τοῦ λιχνίσματος ἐρρίπτετο εἰς τὸν σωρὸν μεταλλικὸν ἀντικείμενον μαχαίρι ἢ πέταλον ζῶου διὰ νὰ ἀντέξη ἡ παραγωγή εἰς τὴν βασκανίαν (μάτιασμα), ὅπως ἀντέχει τὸ μέταλλον.

Σελὶς ἐρωτηματολογίου 26)

2: Τὸ ἀνέμισμα ἐγίνετο μέ τὸ "φτυάρι", ἐργαλεῖον ἐκ ξύλου. Εἰκονίζεται εἰς τὴν σελίδα 11, παρ 1.

3: Ἀνέμιζαν καὶ οἱ ἄνδρες καὶ οἱ γυναῖκες μέλη τῆς οἰκογενείας. Δέν ὑπῆρχον εἰδικοὶ λιχνισταὶ ἐπ ἀμοιβῇ.

4: Τὰ χονδρά τεμάχια τῶν στάχων, τὰ ὅποια μετὰ ~~ἡμετέρας ἐργασίας~~ τὸ λίχνισμα παρέμενον μετὰ τοῦ καρποῦ ἐλέγοντο "σκύβαλα". Ἐχωρίζοντο ὑπὸ γυναικός, διὰ σαρώθρου. Δέν ἐγίνετο δεύτερον ἄλυνισμα διὰ τὴν ἀποφλοιώσιν τοῦ σίτου.

5: Ἡ ἀποφλοιώσις τῶν στάχων τούτων ἐγίνετο μέ τὸν κόπανον.

6: Ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ ἐναπομείναντα χονδρά τεμάχια στάχων, γίνεταί κατὰ τὸ λίχνισμα διὰ σαρώθρου ὑπὸ γυναικός καὶ ἐν συνεχείᾳ μέ κόσκινον (διρμόνι). Ἡ πρώτη ἐργασία ἐλέγετο "ἐσκυβάλισμα" καὶ τὸ κοσκίνισμα ἐλέγετο "διρμόνιασμα".

7: Ὁ καρπὸς ὅταν ἐπαιμασθῇ σχηματίζεται εἰς σωρὸν μέ τὸ φτυάρι. Ἐπὶ τοῦ σωροῦ σχηματίζεται σταυρὸς διὰ τῆς χειρός. Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ ἐμπιγνύεται τὸ φτυάρι καὶ ὑπολογίζεται ἡ ποσότης τοῦ σίτου εἰς τὸν σωρὸν. Δέν ἀκολουθεῖ προσκύνησις καὶ ἀσπαρμός τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ.

8: Ἄλλα ἔθιμα δέν ὑπῆρχον. Ἐτίθετο ὁ σίτος εἰς τοὺς σάκκους καὶ μέ τὰ ζῶα μετεφέρετο εἰς τὴν ἀποθήκην.

(Σελὶς ἐρωτηματολογίου 29)

γ'. 1: Εἰς τὸ ἄλυνι ἐπληρῶνετο μόνον τὸ δεκάτον εἰς τὸν δεκατιστὴν. Ἦρχετο εἰς τὸ ἄλυνι ὁ ἴδιος ὁ δεκατιστής. Ἡ μέτρησις ἐγίνετο μέ τὸ ταγάρι χορητικότητος ἑνδεκα (11) ὀκάδων. Ἦτο ἐκ ξύλου, ὅμοιον μέ τὸ κατωτέρω εἰκονιζόμενον.

(ταγάρι)

2: Ἄλλα βάρη δέν κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἄλυνι. Ὅτε ἄλλα μέτρα ὑπῆρχον διὰ τὴν μέτρησιν τῶν δημητριακῶν ἐκτός ἀπὸ τὸ "ταγάρι".

3: Ἡ παραγωγή ἀπεθηκεύετο εἰς εἰδικὰς ἀποθήκας "τὰ ἀμπάρια". Ταῦτα ἦσαν ἐκ ξύλου.

4: Τὸ ἄχυρον ἀπεθηκεύετο εἰς τὸν ἀχυρῶνα. Εἰς τὴν ὑπαιθρον δέν ἀπεθηκεύετο ποτέ τοῦτο.

Σελὶς ἐρωτηματολογίου 30)

5: Ἡ διαλογή τοῦ σπόρου ἐγίνετο μετὰ τὸν ἄλωνισμόν. Ὁ σίτος ὁ προοριζόμενος

διὰ σπόρον ἐκκαθαρίζετο εἰς τὸν σιτοδιαλογέα.

6: Δέν ὑπῆρχε τοιαύτη συνήθεια. Ἐκτός τῆς πλεκτικῆς ἡ ὁποία κατεσκευάζετο μετὰ τὸ πέρας τοῦ θερισμοῦ καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ὠμιλήσαμε εἰς ἄλλο σημεῖο, δέν ἐπλέκετο ἄλλη τοιαύτη.

Δ. Β Τ Η Σ Ι Α Ι Π Υ Ρ Α Ι

α. 1) Τὸ ἔθιμον τοῦτο λαμβάνει χώραν μόνον κατὰ τὸ ἐσπέρας τῶν Ἀπόκρεω. Λαμβάνει χώραν τὸ ἐσπέρας καὶ τῶν δύο Κυριακῶν. Τῶν Ἀπόκρεω καὶ τῆς τυρινῆς μετὰ τὴν 21ην ὥραν, εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ χωρίου. Παλαιότερον ἡνάπτουν το πέντε πυρὰ εἰς ἱσαριθμούς συνοικισμούς.

(Σελίς ἐρωτηματολογίου 31)

2) Ἡ φωτιά λέγεται "τζαντήρα" ἢ "ψίλος".

β. 3) Τὴν φωτιά ἀνάπτουν τὰ παιδιὰ ἀγόρια καὶ κορίτσια.

2: Τὰ ξύλα διὰ τὴν πυρὰν συλλέγουν τὰ παιδιὰ, ἀγόρια καὶ κορίτσια. Δέν κλέπτουν τὰ ξύλα, ἀλλὰ μεταφέρουν ἀπὸ τὸ δάσος ἢ τὰ παίρνουν ἀπὸ τὰς οἰκίας των.

3: Τὰ ξύλα εἰς τὸ δάσος τὰ ἐτοιμάζουν τὰ μεγαλύτερα ἀγόρια, ἐνῶ τὰ μικρότερα, ἀγόρια καὶ κορίτσια, μὲ ζῶα ἢ μὲ τὰ χέρια μεταφέρουν ταῦτα εἰς τὸν τόπον, ὅπου πρόκειται νὰ λάβῃ χώραν τὸ ἄναμμα τῆς πυρᾶς.

γ. 1: Ἐσυνθίζοντο μόνον χοροὶ καὶ τραγούδια, ὡς τὰ κατωτέρω:

α) Ἐνα ξανθὸ κορίτσι

Ἐνα ξανθὸ κορίτσι μωρὸ τιντλίνι μου,
Ἐνα ξανθὸ κορίτσι ἐδὼ στὸ μαχαλά,
πῶχειν μαῦρα μάτια κι ξανθὸ μαλλιά.

Ἐπισιν στοῦν Ἰσκιου ν' ἀποκαίμην ἢ,
μὲ χρυσὸ μαντήλι γιὰ νὰ σκεπασθῇ.

Τράβηξιν ἄερας ἀπὸ τὸ βουνό,

παίρνει τὸ μαντήλι ἀπὸ πάνω της.

Φάν' καν οἱ λιρίτσικς καὶ τίς μέτρησα.

Μιὰν σάράντα μίλα, μιὰν σάράντα οὐδ

ὅλες σαρανταπέντε στὸν ἄσπρο τὸ λαιμό.

Κόρη μ' τὰ δανεῖζεις, κόρη μ' τὰ πουλάς;

Ὅυτε τὰ δανεῖζω, οὔτε τὰ πουλάω

θέλω νὰ τὰ ἔχω νὰ σέ τυραννῶ.

β)

Παίρνω τὸ ντουφεκάκι μου, μ' ἔβριχι, μὲ χιόνιζι
κι πάω στοῦ κυνήγι, κι ἔς βρέξῃ κι ἔς χιονίζῃ.

Βρίσκω λαγὸ λημέριαζι, πέρόικα ποῦ φωλιάζει
κι ἔς βρέχῃ κι ἔς χιονίζῃ.

Εἶδ' ὃν ~~ὁ~~ σκοτώνω τὸ λαγὸ, λαβώνω τὴ περόικα.

Πήγα καὶ τὰ μαγεῖρενα σ' ἕνα χρυσὸ τηγάνι.

Πήγα καλὸν τίς ἔμορφες, καλὸν τίς μαυρομάτες,

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΙΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΜΟΡΦΗΣ

Ἀριθμ. Πρωτ 18

" Διεκ 10

Ἐν Μόρφῃ τῇ 14 - 2 - 1970

Πρὸς

Τὸ Κέντρον Ἑρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας,
Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν,
(διὰ τοῦ κ. Ἐπιθεωρητοῦ Δημ. Σχολείων Περι-
φερείας Βοῖου),

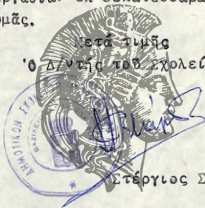
Εἰς Ἀθήνας

"Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ ἀποστελῶμεν ὑμῖν συνημμένως, ἀντίτυπον τοῦ Ἑρω-
τηματολογίου, διὰ τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰς κατ' ἔθιμον πυράς, συμπληρω-
μένον καὶ δακτυλογραφημένην ἐργασίαν ἐκ δεκατεσσάρων (14) σελίδων, μέ τὸ
αὐτὸ ὡς ἄνω θέμα, διὰ τὰ καθ' ὑμᾶς.

μετὰ τιμῆς
ὁ Διευτὴς τοῦ Σχολείου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Στέργιος Στάμος

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΚΠΑΙΔ. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΙΟΥ

Ἀριθ. πρωτ. 443
Ἐλθέτω τῇ 21-2-1970